

SAMOBORSKI LIST

== Ljetovanišni vjesnik. Izlazi svake prve nedjelje u mjesecu. ==

Pretplata do konca ove godine stoji:
za domaće K 1.—, za vanjske s poštarinom K 1.20. Pojedini broj
stoji 20 fillira.
Uprava nalazi se u Tiskari Eugena Košaka, Rambergova ulica br. 18.

Pretplata i oglasi plaćaju se u upravi, a dopisi se šalju uredništvu
„Samoborskoga lista“.
Uvrzbina se za oglase računa po cjeniku, izloženom u upravi lista.
Rukopisi se ne vraćaju. Nefrankirani se listovi ne primaju.

God. I.

U Samoboru, I. studenoga 1.904.

Broj 4.

Preseljenje pučke čitaonice.

Da je danas čitanje već svakomu čovjeku potrebno, o tom su misaoni ljudi na čistu. To uvjerava i najnovija pojava u našem javnom životu: osnivanje pučkih knjižnica i čitaonica. I kod nas je utemeljena pučka knjižnica i čitaonica. Danas je već lijepo i uznapredovala. Našla se dva mlada inteligentna čovjeka, pa udarila prve temelje. Počeli svjetovati, nagovarati, poučavati mlade ljude i domaće sinove Gornjega kraja o važnosti ovakoga čitaoničkoga društva. Topla iskrena riječ nije mogla da padne na tvrdo tlo. Zato je i urodila i uspjehom i napretkom i naišla na razumijevanje. Ispočetka se dakako trebalo boriti i s ovim i s onim, ali se stvar pomicala i misao krčila staze do onda neprohodane i zaraštene. Bilo je i dobrih ljudi, koji su žrtvovali i novina i knjiga i materijalno poduprli društvo. Članovi društva, — ljudi iz radničkog i obrtničkog staleža — otkidali od svoje zarade i stali uplaćivati prinose u društvenu blagajnicu. Tako se moglo naručiti još i više novina i nakupovati još više knjiga. Ljudi se brzo oduševili za stvar. Uvidjeli su i sami probit, koju im pruža knjiga i novina. Posegli oni za jednim i za drugim. Danas njihovoj duši rastu krila, gdje opažaju uspjehe čitanja na samima sebi. Spomena i hvale je vrijedno ovo: Njihovi drugovi, radnici u Americi, a rodom Samoborci, sakupili ovelu svotu novaca i poslali je čitaonici na dar. Ljudi u daleku svijetu, poznavajući bolje život i njegove potrebe, lako su shvatili zamašaj i korist čitanja po svoje zemljake. Još nam je i ovo spomenuti: Predsjednik društva, g. Filipec, krasno je shvatio svoju predsjedničku dužnost. On prinosi različne žrtve za čitaonicu i pokazuje očinsku skrb oko razvitka njezina. Zborom i tvorom pomaže društvu i njegov potpredsjednik g. Kleščić. Tako se čitaonica danomice razvija i napreduje. No uza sve to, ona ostaje ipak neopažena većoj česti našega gradjanstva. Razlog je ove pojave lako shvatljiv: Pučka se čitaonica nalazi u Gornjem kraju i daleko od središta mjesta. Na mjestu, gdje je danas, započela je i svoj život, a prvi su joj i glavni članovi stanovnici Gornjega kraja. Stoga je i razumljivo, da se ondje smjestila već i radi toga, da bude svojim članovima bliže i da im je na dolivatu.

Danas se medjutim stala javljati s više strana želja, neka bi se pučka knjižnica i čitaonica primakla što više središtu Samobora. Moramo odmah reći: mi bismo ostvarenje ovakva prijedloga mogli samo da toplo pozdravimo. Na taj bi se naime način dalo stanovnicima Dónjega kraja prilike, da što više pristupaju u ovo čitaoničko društvo. Napokon i pučka čitaonica treba da ide sama za tim, kako bi što više ljudi oćutjelo njezin obrazovni utjecaj i snagu. Odbor čitaonice — koliko nam je poznato — i nije u načelu protiv toga, da se ova namisao ostvari i čitaonica preseli bliže k središtu mjesta. No ona postupa u tom pogledu vrlo oprezno i to iz posve razumljivih razloga. Protiv toga i ne može biti prigovora. Svaka naglost i preuranjenost u ovome pitanju mogla bi imati pošljedica, koje bi zadirale gotovo u srce ovog mladoga društva.

Lokal, gdje postoji danas čitaonica dobija društvo jeftino. Kad se preseli trebat će da najmi veći stan, a po tome će plaćati i veću stanarinu. Bit će i drugih većih zahtjeva, koji će se morati da redovno podmiruju. Naročito se misli, da se i broj listova poveća. To su sve stvari, s kojima treba da računa društvena uprava prije nego se makne sa svoga dosadanjega mjesta. Treba naime biti iznajprije na čistu, bude li čitaonica mogla dobiti toliko novih članova u Dónjem kraju, e bi se povećanom članarinom mogli da namire svi oni novi troškovi, koji bi nastali njezinim preseljenjem.

Prije nekoliko godina osnovala se u Dónjem kraju „Gradjanska čitaonica“. Bila je kratka vijeka. No njezinu je padu bilo sve drugo prije krivo, nego li njezina suvišnost. Što više, nju je rodila potreba. Dabome, da i ovaj pomenuti događaj napunja upravu gornjogradske čitaonice izvjesnom skepsom, te se ona ne može da u jedan mah zakani na preseljenje. Kraj svega toga ipak bismo mogli sigurno zaključiti, da će se pučka čitaonica u Gornjem kraju prije ili kasnije pomaći bliže. Nju čeka prostranije polje za njezin rad, i ona bi mogla s vremenom da okupi oko sebe

sve naše radništvo bez razlike, pa biti žarištem i ognjištem njegovog duševnoga života.

Radnik u Dónjem kraju stoji bez knjige i novine. Ako možda sam ne drži kakova lista ili ako ne kupuje knjige, nema gotovo ni prilike da tako lako do nje dodje. Knjiga je od osobite uzgojne moći; u njoj je pohranjena riznica znanja i umijenja. Dašto da ona ne smije da bude razvratna i opaka, jer onda ubija srce i dušu. Valjano štivo, pa knjiga morala i ljepote veliko je blago za čovjeka. Ima tu gradiva svake vrste i svake ruke. Knjigom se proširuju duševni vidici, obogaćuje umni kapital, a obrazuje duša i srce. Tako postaje čovjek duševno i moralno veći i jači. Mladi ljudi, koji jedarad zamiluju knjigu, ostat će joj uvijek vjerni, ona će ih čuvati i od zla, često od izopačena i nevaljala društva, pa od karata i krčmi, koje su već tolike upropastile i navele ih krivim stazama. Bez čitanja ne možemo ni zamisliti budućih naprednih općinara. Ima dakako ljudi, koji zaziru od knjige i nijesu joj nikada bili prijateljima. Osim zahtjeva materijalne naravi ne poznaju drugih. Takve je ljude lako prepoznati. Treba da nekoliko riječi progovoriš s njima i često si im saznao za svu njihovu duševnu sadržinu. Teško je s njima i u javnom životu, pogotovo, ako zauzmu mjesta, na kojima im je odlučivati o sudbini kakva društva ili o drugim javnim prilikama i interesima kojeg važnijeg pitanja. Najnaprednije ideje nailaze tada na najteže zaprijeko, a najbolji prijedlozi moraju često da padnu u vodu. Tu je onda gotov zastoj. Što dakle zagovaramo, da se doseli gornjogradska čitaonica više k središtu Samobora, za to, kako se vidi, govore mnogi razlozi. — Do našega je općinstva, da se to zbude što prije. Ono valja da svojski podupre rečenu čitaonicu i da joj osigura svoju pomoć. Dali bi pri tome ostalo čitaonici dosadašnje ime ili bi se izmijenilo u „obrtničku“, „radničku“, pa možda i u „gradjansku čitaonicu“ to je sasvim sporedna stvar. Glavno je krepak rad i snažna pobuda, da se pojedinci trgnu iz duševne letargije.

Čitaonica u Gornjem kraju ima već danas članova iz Dónjega kraja. To su mladi ljudi, koji hoće da uporedo stupaju sa svojim drugovima u pučkoj čitaonici. Ovo je lijepa pojava. Ako je tim ljudima i od ruke čitaonička prostorija i dosta dalek i težak put osobito zimi, oni ipak pristupaju u društvo, posudjuju knjige i pohadjaju od vremena do vremena čitaonicu. To je rječit dokaz snažne želje i potrebe za čitanjem. U ovaj lijep primjer treba da se ugledaju i ostali naši obrtnici i mlađi i stariji. Ne mislimo baš time reći, da moraju već svi ti danas pristupiti u udaljenu pučku čitaonicu. Znamo, da imade dosta i siromaštva, pa se ne može zahtjevati od ovakih ljudi da uplaćuju za nešto, česa ne mogu da uživaju. No svi bi se ti morali da obavežu, te će se začlaniti u čitaonicu, čim se ona preseli bliže. To bi naoseb trebalo da učini i naše obrtničko-radničko društvo „Napredak.“ Ono nosi i epiteton: obrazovno, no — koliko je barem nama poznato — vrlo malo radi za obrazovanje i duševno usavršavanje svojih članova. Evo mu dakle prilike, da u pučkoj čitaonici promiče svoj obrazovni zadatak. — No osim ovih, valjalo bi da i naši drugi gradjani, naročito imućniji, pomognu pučkoj čitaonici, jer za napredak svojih sugradjana svak je dužan da skrbi. Bude li dakle ovako jamstvo imala gornjogradska čitaonica, nema više uzroka, a da se ne bi spremila na put.

Teško je ostaviti rođenu kuću. I članovi bi pučke čitaonice morali da ostave svoj dragi i topli kutić, s kojim je srasao prvi njihov zanos. No za cijenu, da se plemenita svrha još jače unaprijedi, ne će ni ova žrtva biti prevelika.

Preseljenje pučke čitaonice i knjižnice na zgodno i podesno mjesto od velikog bi bilo zamašaja po duševni napredak velikoga dijela našega stanovništva. To treba da imaju na umu, kojima leži na srcu procvat Samobora i dobrobit njegova obrtničkog i radničkog staleža.

Iz trgoviškoga zastupstva.

Ivanredna sjednica općinskoga zastupstva održala se 17. listopada. Na dnevnom je redu rasprava o počinjenoj šteti za posljednje poplave. Nazočan je po prvi puta novo-

imenovani upravitelj kot. oblasti gosp. Šenoa. Pozdravlja zastupstvo poduljim lijepim govorom i moli gospodu, da ga u radu podupiru, kako bi Samobor procvao i digao se do visine, kakovu svojim položajem zaslužuje. Zastupstvo je saslušalo njegov govor stojeći, te ga pozdravilo burnim „živio!“

Prelazi se na dnevni red o počinjenoj šteti. O ovome je predmetu nastala živahna debata. Napokon predlaže gosp. Kleščić:

Da se mjesto staroga porušenog mosta sagradi željezni most, koji bi bio ne samo trajan, nego i uresom Samobora.

Da se procjeni sva šteta nanesena ovoj općini za poplave, te da se otputi deputacija preuzv. g. banu sa molbom za novčanu pomoć vis. vlade.

Da se više ne dopušta u Samoboru gradjenje mostova sa takozvanim „babicama“, jer se time zatrpava korito Gradne.

Predlagač je obrazložio svoje prijedloge veoma opširno. Zastupstvo prima prijedloge jednodušno, te izabira slijedeće odbornike:

1. za procjenu štete gg. Razuma i Kleščića, a kao stručnjaci da se pozovu gg. Dragar i Tomo Tišler.

2. Za deputaciju k preuzvišenom g. banu gg. Reizera, Forka, dra. Horvata i Kleščića.

Gosp. Razum predlaže, da se pozove općina Podvrh, da i ona pridonese gradnji mosta, jer ga seljaci mnogo upotrebljavaju. Prima se.

Zatim se poveo razgovor o napojnici za blago kod Grgasova mlina, te je primljen prijedlog g. Jose Budija, da se načini plavnica, koja će se moći u slučaju povodnje zatvarati, da se time spriječi navala vode.

G. Reizer predlaže, da se počne razmišljati, kako bi se otkupili dónji mlinovi, jer su uzrokom, što se zaustavlja voda u koritu.

Još su rješeni ovi važniji prijedlozi: Dopušta se brisanje tereta od 400 K, uknjižena na nekretnine Terezije Valečić, jer taj dug nije nigdje zabilježen. — Ne udovoljava se molbi Josipa Noršića, kojom moli za primitak u zavičajnu svazu. — Ne prihvata se ponuda Kocelja i Gj. Jakopca, da im se iznajmi općinska kuća u Samostanskoj ulici uz veću zakupninu. — Odbija se molba općine Galgovo i Podvrh, da se oproste od plaćanja odredbine za pijesak. Dopuštaju im se ipak neke polakšice u cijeni. — Prima se prijedlog odbornika gg. Budija i Razuma, koji zagovaraju gradjenje ubožnice u Gajevoj ulici. Time je sjednica svršena.

Poplava u Samoboru.

Premda je već nekoliko nedjelja prošlo otkad smo doživjeli poznatu poplavu, ipak ćemo se je dotaći nešto opširnije već radi naše kroničarske dužnosti. A činimo to i poradi toga, što se i najstariji naši ljudi ne sjećaju poplave, koja bi zahvatila toliko maha i prouzročila toliko štete, kao ova pošljednja.

Bio je upravo strašan udarac, koji je 10 listopada zadesio naš Samobor. Poplave, koje su u nas već dvije godine ponovo godišnji gosti (jednu godinu imali smo mira) nisu nas baš mnogo iznenadjivale, jer smo bili uvijek pripravnici i znali već unaprijed, što se događa kad izadje voda, te se gradjanstvo vazda i pripravilo na obranu, koliko je to samo moguće bilo. U posljednjih 10 godina zabilježene su dvije veće poplave i to: jedna god. 1.900., a druga u god. 1.902. i to upravo na dan prije otkrića „Livadićeve spomen-ploče“. Ona od godine 1.900. bila je mnogo veća, te su kazivali, da se nitko nije sjećao, da bi ikada prije cijeli trg poplavljen bio, do te godine. Poplave se zbivale obično, noću ili pod večer. No sve je ove poplave nadmašila poplava od 10. pr. mj. Mi je ovdje bilježimo, da je sačuvamo za potomstvo. Rečenoga dana u 9 sati u jutro stala se naglo dizati voda iz svog korita, u 10 sati bio je trg poplavljen sve do drugoga dana do 3 sata poslije podne. Potpunih 29 sati bio je Samobor pod vodom. U večer 10. pr. mj. oko 8 sati stala je voda padati i mi smo odahnuli u nadi, da će poplava brzo svršiti. Do toga časa nije bilo baš osobito mnogo štete, već se dogodilo samo ono, što je bilo običajno i kod drugih sličnih zgoda. No stvar se naglo promjenila. U 9 sati započela voda strašnom silom rasti, te nije do 1 sat u noći popustila. Poslije se doduše prestala dizati, no održala se u istoj visini sve do 3 sata u jutro, a tek onda počela malo po malo padati. Najgore je doba bilo između 11 i 1 sat u noći i sve što se dogodilo, zbivalo se baš u to vrijeme. Tko je mogao ili morao da gleda tu grozotu, taj znađe i tome će sigurno ostati nezaboravna ta užasna noć. Odasvud vika, na sve strane rad i neprestani zvuk vatrogasne trublje, koja je upozorivala ljude na pogibao, koja je nastajala. Svuda svjetiljke i bijeg ljudi, uz onu silnu lomjavu vode, koja je vukla sa sobom daske, drveće, kamenje, pijesak i sve što je gdje zahvatila. U Gornjem je kraju provalila kod mlina Rezarova, i u jednom je času bilo sve pretvoreno u jedno deručje jezero, tako, da

od kuće gosp. Rezara do kuće grofa Montecucolli-a jedva si vidjeao u Taborcu kućice sa svjećama i to nešto više od goleme mase vode. Odovuda je zahvatilo more vode polja ispod Starog grada, provalila strašnom silom u Dónji kraj razlijevajući se kroz Starogradsku, Obrtničku, Livadićevu, Mesničku, Gajevu i Rambergovu ulicu, kroz cijeli trg Leopolda Salvatora i kroz Zagrebačku ulicu izlijala se u polja. Voda je prodrla malo ne u sve kuće i podrume u tim ulicama U pol 12 u noći redjala se jedna katastrofa za drugom. Drveće, naneseo vodom, zapelo u mlin Bedeničićev, potrgalo plavnicu i odnijelo sve do mlina Grgasova, učinilo je isto kod njega i napokon se zaustavilo kod mosta g. Francekovića, koji se porušio uz prasak i tutnjavu. Silni balvani udarili i zaustavili se kod obližnjega zidanoga mosta, koji vodi prema crkvi. Tako su se sačuvali daljnji mostovi i dónji mlinovi. Samo jakosti toga mosta imamo da zahvalimo daljnje, moguće još i veće nesreće. No kako je veći dio tih balvana ostao kod zidanog mosta, to je i most oko 2 sata u noći popustio, te se uz štopot prednji njegov dio srušio. Visina je vode bila na desnoj strani trga uz ljekarnu 85 cm. dok je na lijevoj strani uz općinsku zgradu bilo 108 cm. visine. Drugi dan poslije podne, kada je voda sasna pala, onda smo tek mogli pravo vidjeti sve ono, što je zla učinjeno bilo. Stradali su svi mlinovi, odnesen most potoka kod g. Grgasa, razrovan pločnik pred kućom gosp. Filipca i Gabrića u dubljini od 2 metra, pred kućom Jos. Budija porušen glavni odvodni kanal, poplavljeno cijelo polje i vrtovi uzduž Gradne i rastrgana obala na sve strane. Najveću štetu pretrpila je već i onako siromašna općina. Vatrogasno je društvo vadilo vodu drugog dana sa novom parnjačom u kući g. Jakopca i Lamota ml., dok je drugi odio vatrogasaca s pomoću vojništva čistio podrume, gdje se ukazala potreba.

To je tek glavniji dio onoga što se zbivalo u Samoboru, jer sve nijesmo mogući da opišemo. Na putu u Rude odronio se brijeg. Na Bregani otrgla voda most i srušila dvije kuće. Svih tih grozota ne bi bilo, da je provedena regulacija Gradne. Napokon se nadamo, da će se sada poslije te nesreće ipak stvar požuriti, da jednom za uvijek Samobor bude očuvan od takih nesreća.

Zbivalo se kod te nezgode i štošta smiješna, kao što to uvijek biva. Tako je oko 10 sati na večer neki čovjek sjedio u jednom koritu, i vozio se Livadićevom ulicom, vičući „u pomoć!“, nu došav do gostione „grada Trsta“, prevali se njegovo korito i on se čestito okupao. Oko podne vidjesmo nekoga stranca, koji je stajao do koljena u vodi i — čitao natpis na Livadićevoj ploči. Dosta bilo i takovih, koji su dolazili da gledaju, jer su njihove kuće bile sigurne, no tu su doživili svašta, jer ih radoznalost vukla i često do kakvog izrovanog mjesta, gdje se neki i dobrano umočili. Tako i ta nezgoda nije prošla, a da nije kome bila na zabavu.

A mi šapćemo u dušama našim: Oslobodi nas Bože u buduće od takih i sličnih nevolja!

Domće vijesti.

Svi sveti. Danas slavi katolička crkva blagdan Sviju svetih. Tiho i sjetno miče se ljudstvo prema groblju. Tamo počivaju oni, koji su nekoć s nama živjeli, uz nas boravili, s nama se radovali životu. Danas ih krije crna zemlja, pokrivaju grobni humovi. Na te će grobove danas kleknuti na tisuće vjernika. Tu će sjajiti suza, dizati se teški uzdasaji, provaljivati bolni i neutaživi plač... A u tim bolima svraćat će se kršćansko srce prema visinama neba tražeći utjelte i usta tiho šaputati molitvu: Pokoj vječni daj im Gospodine!

— Hrv. pjevačko društvo „Jeka“ pjevat će na taj dan u 4 sata poslije podne na župnom groblju dvije pjesme.

† **Hinko pl. Francisci.** Kako je poznato našim čitačima umr'o je u 71. godini života, 10. pr. mj. na svom dobru u Molvicama Hinko pl. Francisci, potpredsjednik hrv. sabora, stolnik Njeg. c. kr. apošt. Veličanstva, predsjednik hrv. kraljevinskog odbora, vitez Leopoldova reda i t. d. Pokojnik je odredio, da mu bude sprovod bez sjaja, lijes neoličen i bez natpisa i da se ukopa na dobru u Molvicama nedaleko dvorca, pod čijim je sjenama rado boravio. K pogrebu mu je prisustvovao u ime preuz. g. bana podban presv. gosp. Šumanović, zatim veliki župani presv. gg.: pl. Budisavljević i pl. Nikolić, predstojništvo sabora, predstavnici oblasti i ureda, mnogi odličnici i drugo općinstvo, zatim školska mladež, veteransko društvo, glazba i susjedno seljaštvo. Na odar je položeno mnogo dragocjenih vijenaca. Nad grobom je pokojnikovim progovorio spomen-slovo nar. zast. Dr. Silović. Nama je naročito istaći, da se pokojnik, kako je bio dobra srca, rado zauzeo za svakoga, koji se na nj obratio u potrebi, a pobrinuo se naoseb za mnoge naše siromašne a dobre djake, te su bilo kakvom potporom mogli da svrše nauke. Laka mu zemlja!

Sa naše željeznice. Za produljenje pruge na našoj željeznici obaviti će se u polovici mjeseca prosinca politička ophodnja. Pruga će se produljiti u Zagrebu za osobni promet do kazališta a za teretni do državnog kolodvora; kod nas kroz Samobor do Ruda. U Rude će željeznica prolaziti desnom obalom potoka Gradne,

Društvo za poljepšavanje Samobora održalo je nedavno sjednicu, u kojoj su stvoreni zaključci o radnjama za buduću godinu. O toj ćemo sjednici izvijestiti, radi pomankanja prostora, u slijedećem broju.

Dar vatrogasnom društvu. Gosp. Gjuro Franceković, štedionički ravnatelj, poslao je vatrogasnom društvu 50 K i to: 25 K od osiguravajućeg društva „Foncière“, a 25 K svojih kao dar za požrtvovni rad vatrogasaca za vatre u Sv. Heleni. Na ovim darovima društvo najsrdačnije hvali.

Vatrogasci za poplave. Poznato je, kako je plemenita i uzvišena uredba vatrogasnih društava. I mi smo srećni te imamo svoje vatrogasno društvo, koje se dosada svagda pokazalo požrtvovnim, radnim i spremnim, da u svako doba pohiti u pomoć onima, koji su stradali. I kod posljednje poplave vršilo je ono tešku službu i sve sile uprlo, da pomogne umanjiti nesreću, koja je zadesila naše gradjanstvo. Ma da se bilo boriti s velikim neprilikama i bijesnim elementom, a stavljalo se i zdravlje ljudsko u očitu pogibao, vatrogasci su u svakom pogledu bili na svom mjestu. To im mora da svatko prizna, u koga je nepristranosti i objektivnosti u prosudjivanju. No što je kod nas već od prije u običaju, to nije ni taj put izostalo. Opazilo se, da neki od našeg općinstva još uvijek misle, da je vatrogasno društvo za to tuj, da se svak može da zadjene u njega, da prigovara, kritikuje, zapovijeda, što više da ga i pogrdjuje, ako mu se sviđa. Vatrogasci su domaći sinovi, koji su se svojevrijem podvrgli dužnostima, da bližnjemu pružaju pomoć u nevolji. Da se izvješte u svomu radu, oni žrtvuju mnoge nedjeljne pôpodneve, (a mogli bi se lako poput drugih odmarati!) plaćaju svojim novcem odoru, troše svoju obuću, stavljaju u pogibao i svoje zdravlje i svoj život. Za sav svoj trud ne traže oni nikakve plaće, ali mogu punim pravom zahtijevati, da se taj njihov rad i požrtvovnost barem toliko priznava, da se ne nadje kao posljedni puta ljudi, koji su si dopustili kojekakvim a najviše nedoličnim načinom dirati u članove vatrogasnoga društva. Razvaganiti se na sigurnu tlu bilo za vatre, bilo za poplave s rukama u džepu, praviti sprdnju i druge kritikovati, čini se, da od toga nema lakšega ali ni žalosnijeg posla. No ako se nekima to toliko sviđa, dobro bi bilo, da se uloge malo zamijene. Valjalo bi, da ti kritici i zadirivači upregnu sebe pod vatrogasna kola i štrcaljke i natovare na svoja ledja ljestve, pa im evo onda dosta prilike, da i sami pokažu, kako se razumiju u posao. Tako će se barem vidjeti dali su taki junaci na djelu, kakí su na riječima. Vatrogasci ih čekaju da se jave, pa da im i eventualno odstupe svoja mjesta. Napokon to je i dužnost nepozvanih kritika tako zauzetih za javno dobro, da stupe u redove, u kojima se radi o dobroti njihovih suopćinara. Zašto da samo uvijek jedni te isti tegle i vuku za druge?

Porušeni most. Budući je posljednja povodanj srušila naš kameni most prema crkvi, jamačno će naše čitače zanimati njegov postanak. Kako kaže stari izvještaj, sastavljen od Ivana Jurčića čeonika, Josipa Melinščaka starešine i Josipa Noršića fiškuša, sagrađen je taj most godine 1.871. Gradio ga Tomo Tišler st., te dobio za svoj rad 705 for. 70 novč. Kamen kao i ostalu potrebitu gradju dala je općina Samobor, dok je općina Podvrh poslala ručne težake. Kamen za taj most iskopao se kod groblja na zemljištu g. Golnera. Tako je nakon 34 godine nestalo tog teškog i dosta nespretnoga mosta, koga će doskora zamijeniti željezni.

Grob Vrazove Ljubice uredilo je donekle naše uredništvo za dan Sviju Svetih i položiti će danas na nj vijenac. Da se grob potpuno uredi i da se postavi ploča, trebalo bi življe pomoći našeg općinstva, jer dosada prinosi gotovo nikako ne priteču. — Gosp. Marko Bahovec posjednik u Samoboru, poslao nam je za popravak ovoga groba 5 Kruna.

Pozdrav iz Amerike. Primili smo iz Chicaga pismo ovoga sadržaja: „Stovani gosp. uredniče! Nekolicina nas primili smo Vaš vrijedni „Samoborski list“, kojega nam poslaste. Raduje nas Vaš napredak, pak smo već unaprijed uvjereni, da se svome načelu ne ćete iznevjeriti, nego krepko ustrajati na započetu radu. Pozdravljamo taj mladi list, koji će nam u ove tudje i daleke krajeve donositi vijesti iz miloga nam i rodnoga mjesta, a vazda nastojati o dobrobiti i procvatu Samobora i okoline njegove. Želimo, a i nadamo se, da će mlado samoborsko mezimče dići visoko glavu, te nam marljivo javljati, sve što se u njem događa. Sa bratskim pozdravom Samoborci u Chicagu.“ — Osim toga skupili su gg. Mijo Herceg i Josip Regović u Chicagu 38 pretplatnika na naš list. Hvala sabiračima, a naš otpozdrav vrlim Samoborcima u daleku svijetu.

Probilo vrelo. Piše nam odlični naš prijatelj iz Ruda: Pod „Oštrcem“ samoborskog gorja, iznad sela Braslovja, rudarske župe, iskipila je za najveće ljetošnje suše, bistra gorska voda tako na debelo, da je postao mali potocić, dok je za prijašnjih godina na onom mjestu uvijek suho bilo. Seljak Mato Koščica pripovijeda, da je prije neko 60 godina na ovom mjestu isto tako voda provrela, te je tada neki starac kazao: „Zapamtite djeco, kada pod „Oštrcem“ na onom suhom mjestu voda iskipi, ono je ljeto krušac iz svakoga brašna dobar.“ Starac je znao da na ovom mjestu samo za najžešćih suša voda izvire. A kada je sušno ljeto, slaba je ljetina, živeža malo, te ljudi moraju mljeti: gole kuruzne stručke, koru od drveta, trsni kom, pa je i takav krušac za golemu glada sladak. — Istinitost tog pripovijedanja skoro već sada jesen potvrđuje, a što će tek proljeće? Ovaj naravni pojav evo tako tumače narodni proroci; a što će na to gospoda geoiozi? St. Mrakužić.

Zdravstvene prilike u Samoboru i njegovu kotaru. U mjesecu je listopadu bilo zdravstveno stanje pučanstva u svemu povoljno; katari probavila i disala bile su najčešće motrene bolesti. Ovoga mjeseca pojavio se dobarac među nekolicinom djece niže pučke škole u Lugu, ali pošto je ova bolest blage naravi i broj oboljele djece neznatan, nije obustavljena školska obuka. U mjestima Rude i Medsave prestala je ova bolest. U Samoboru umrle su 3 osobe u listopadu, a 42 osobama pružana je ovoga mjeseca besplatna liječnička pomoć na uredovne dane kod kr. kotarske oblasti Ambulatorno liječenje očnog žara ili trahoma svršeno je ovoga mjeseca za jesensku periodu. Liječene su 4 muške odrasle osobe, od kojih trojica tu bolest ove godine iz Amerike donesoše. Bolest se je svima poboljšala. Dr. B.

Prosvjeta.

„U sumraku“, drama u 4 čina od Frana Hrčića, prikazivala se prviput u zagrebačkom kazalištu 22. pr. mj. Pisac nas svojim djelom vodi u ravnu Slavoniju, gdje nam crta tip slavonske žene, koja traži života i žudi da se naučije ljubavi i sreće, a pri tome strada i povlači i druge sa sobom u propast. Njezin je muž bolešljiv starac, pa se ona, Ola, zagleda u momka Niku, koji i njoj vraća ljubav. Olin muž umrije, pa sad nema više zaprijeke, da se ovo dvoje uzme. No Olin brat Grga Kalić, prekori Niku, da on hoće ženu samo radi imutka. To ponosna momka ujede za srce, i on se odreče Ole, ma da ona sve čini, kako bi ga opet predobila za svoje srce. Kad se uvjeri, da je sve utaman, baca se u naručaj šumara Milčića, koji joj rasiplje imetak, a osim toga je i moralno ubija. U to se vraća u selo Niko, koji je bio dosada radnik u Bosni, i u kome još nije ugasla stara ljubav. Vidjevši, kako Milčić zlostavlja Olu, navali na nj i u svadji ga udavi. Općinstvo je simpatično primilo ovo djelo, a kritika ga u velike hvali ma da i iznosi neke prigovore lakše naravi, naročito što se tiče dramske tehnike. Drama je puna života, snage i prirodnog efekta, a pokazuje nesumnjiv talenat mladoga pisca. Mi na ovome uspjehu našega sugradjana od srca čestitamo!

Gospodarstvo.

Rekao mi je nedavno jedan Francuz, vrstan gospodar, koji dobro pozna našu domovinu i njene gospodarske prilike. „Hrvatska je zemlja kruha: vrlo je plodna, rodi žitom svake vrste, voćem, vinom i t. d., pa kad bi se racionalno gospodarilo, mogla bi uzdržavati i deset puta toliko naroda, koliko ga ima, a da nikomu ne bi ništa manjkalo“.

Ovaj Francuz doista ima pravo. Koliko bi samo oranice naše više rodile, kad bi se racionalno obradivale, dublje orale i bolje gnojile, u kratko: kad bi se znalo izrabiti ih.

I livade trebaju njege. Dobro radjena i gnojena livada daje trostruko više i boljega sijena, nego zapuštena, od koje se samo traži, a ništa joj se ne vraća.

Nadalje: koliko god su naše ravnice plodonosne, toliko su i naši bregovi, jer nam daju izvrsna vina i slasna voća. Pita se samo, dali nam i ovi odbacuju onu korist, što bi ju mogli odbacivati po svom položaju i po vrstima tla. Svakako ne. Nas veseli, ako nam je vinograd lijepo nakoljen, ako dobro raste, buja, zadovoljni smo, dobijemo li 25 hl. po jutru. Nikome ne pada na um, da pita, da razmišlja, ne bi li mogao vinograd kojim načinom, uz malo više truda i pažnje dvostruko i više još uroditi. Čudimo se, kad čitamo ili čujemo pripovijedati, da ima vinogradara, kojima urodi po jutru 80—100 hl. A u Fracuskoj, u departementu Herault, ima vinograda, koji beru po jutru i 150 hl. Koliko je samo naših vinogradara, koji za 150 hl. trebaju 8 i po više jutara? Kad se već ne pita za kolikoću, mislio bi tko, da se pita za kakvoću, ali ni to ne! Kod sadjena vinograda malo se pazi na vrstu, nego se sadi sve, što se zove groždje; ne pita se puno, kakvo daje vino, koliko rodi, da li dobro dozrijeva, i t. d.

Napokon da reknemo još koju o voćarstvu. Koliko ima kod nas praznog zemjišta, koje nije inače za drugu kulturu prikladno, ali bi rodilo slasnim voćem, kad bi se voćkama nasadilo. Za to bi se dao upotrebiti svaki brežuljak, koji nije inače ni za što drugo, pak onda općinski pašnjaci (gmajne).

Tu raste danas šikara, a da su zasadjene voćkama koliko bi to moglo donijeti općini koristi u novcu. Tim prihodom mogla bi bolje poduprijeti druge svoje gospodarske uredbe, a ni općinski namet ne bi bio onda toliki. Blago bi tamo našlo više paše, nego u šikarju, a ljeti bi našlo za velike žege lijepa hlada. Mnogi brežuljci — po kojima se sada sije trava, ili djeteljina lucerna, jer su za okapavinu prestrni, — kad bi se zasadili voćem davali bi dvo struku korist: prva korist od voća, a drugo: trave bi raslo više, jer bi je voće ljeti štitalo od velike sunčane žege, da ne izgori. Da, reći će tkogodj, čemu toliko voća kad nema prodje?! U tom grmu leži zec! E, krivi smo i tome najviše sami, jer nijesmo puduzetni, nijesmo nikakvi trgovci, jer se plašimo udruženja, kao vrag tamjana. Nema dovoljno međusobna povjerenja. Bez svega pak toga ne ide i opet ne ide!

Tako je bilo prije u drugim zemljama, koje su danas napredne. Dok se nijesu manji gospodari udružili, da imaju veće zalihne jednoličnijeg i boljeg proizvoda za eksport, za trgovinu; dok nijesu sami direktno svoje proizvode prodavali konsumentima i tražili izlazak svojoj robi na vanjska tržišta, — nijesu mogli naći pravi račun. Isto to vrijedi i za velike producente.

Uzmimo samo u. pr. ovu godinu. Ove je godine voće lijepo urodilo. Šljiva je bilo obilno, a jabuke jedva obranismo, da im se nije granje polomilo. No koju korist, kad smo voće morali dati u bescjenu (? Ur.) imenito šljive i breskve. Mogli bismo još za sreću smatrati, što se našla družba, koja si je uredila kod nas pecaru na veliko, pokupovavši jeftino šljivu i breskvu. Zar ne bi isto to mogli i producenti sami, da se udruže, te uredi modernu pecaru, sušionu i t. d. i pobrinu se za izvoz svojih proizvoda u inozemstvo. Na taj način polučili bi za cijelo veću cijenu svojim proizvodima. Daj Bože, da bi se i kod nas već jednom domislili što boljemu načinu gospodarenja i unovčenju svojih proizvoda!
Cesar.

Poruke uredništva.

Gosp. S. M. u R. Ostalo drugom zgodom. Ovaj put je bilo premalo prostora. Srlačan pozdrav!

Gosp. S. M. u S. O onome su već stvoreni zaključci, kako ćete se uvjeriti iz današnjeg broja našega lista.

OBJAVA.

Čast mi je p. n. općinstvu uljudno objaviti, da sam gostionu „kod lovačkog roga“ 1. listopada napustio, te se preselio u vlastitu kuću, **Stražnička ulica br. 3**, gdje ću svoj posao pod imenom

Gostiona Roščak

dalje voditi. Zahvaljujuć na dosele iskazanom povjerenju, molim p. n. općinstvo, da mi isto i na dalje ne uskrati.

Za izvrsna jela i dobra domaća vina vazda je najbolje skrbljeno.

Moleći za mnogobrojni posjet, bilježim odl. štovanjem
Matija Roščak, gostioničar.

Želite li imati lijepu, ukusnu i trajnu

haljinu od vunene tkanine, barhenda, svile i t. d.?

Želite li imati

lijepu i trajnu svilenu bluzu ili haljinu (crne i u bojama)

onda naručite veliku kolekciju uzoraka od domaće tvrtke

Fran Saridja, Zagreb

— Ilica broj 39. —

Uzorke pamučnog platna za rublje, plahte, šilfere, uzorke zavjesa, sagova i t. d. šaljem takodjer.

Podupirajte domaće trgovce.

Prigodom velike poplave, što je zadesila Samobor prošloga mjeseca, naše je dobr. vatrogasno društvo s vrlim svojim zapovjednikom gosp. **Klešdičem** nastojalo neumorno i požrtvovno, da spasi i pomogne svagdje, gdje je pomoći trebalo. Držim zato svojom dužnosti, da se slavnom ovom društvu na plemenitoj njegovoj pripomoći najtoplije zahvalim u ime svoje i svojih susjeda.

Gjuro Jakopec.

Javna zahvala.

Narodna pomoćnica u Zagrebu isplatila mi je kroz ruke svoga povjerenika I. Müllera u Samoboru, povodom smrti mojega supruga Vjekoslava Sirovice iz Samobora osiguranu posmrtninu od **600 Kruna**.

Zato se ovim Narodnoj pomoćnici najsrdačnije zahvaljujem i svakomu preporučujem, da se u ovu domaću zadrugu na svoju i svoje obitelji očitou korist upiše. — Moj suprug bio je 10 mjeseci i 25 dana kao član u ovu zadrugu upisan i uplatio samo 23 K. pristojbe, a za ovu malu uplatu dobila sam ja obilnu pomoć od **600 Kruna**.

Anastazija Sirovica v. r.

Isto tako zahvaljujem se Narodnoj pomoćnici i ja, **Ivan Ribarić iz Samobora**, za podjeljenu mi u mojoj bolesti i nuždi novčanu pomoć od 200 K., pak svakomu ovu čovjekoljubivu domaću zadrugu najtoplije preporučujem, da se u ovu na svoju korist upiše.

Ivan Ribarić v. r.

Skladište brašna iz najboljih banatskih mlinova.

J. URLI, Zagreb

TELEFON 265 Medulićeva ulica br. 14 TELEFON 265

Trgovina specerajske, prekomorske i delikatesne robe
prodaja najfinijega francuskoga ulja,
izravno nabavljenog Jamaika-ruma, šampanjca,
Cognaca, kave, čaja i dvopeka.

Naravnog Samoborskog, Moslavačkog i Sv. Janskog stolnog vina.

Vanjske narudžbe obavljam točno i brzo te obzirom na poštarske troškove računam jeftinije.

Solidna podvorba. Umjerene cijene.

Objava.

Čast mi je svekolikom p. n. općinstvu Samobora i okolice, naročito pako gg. posjednicima i poduzetnicima obaviti, da sam u **Samoboru** otvorio

strojarsko-bravarsku radionu.

Preuzimam sve u moju struku zasjecajuće poslove, kao n. pr. popravljanje ručnih i parnih strojeva, kotlova i aparata svake vrsti.

Izradjivam po narudžbi nove i popravljam pumpe na zdencima, vodovode i t. d. — Popravljam sve vrsti vatrogasnih štrcaljka i gospodarskih strojeva. — Kao specialitet izradjivat ću nove i popravljati rabljene

štrcaljke za vinogradare.

Zajamčujem solidnu radnju uz najumjerenije cijene.

Josip Ferenčić u Samoboru

Obrtnička ulica broj 14.